

Nr 79.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1934 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande älgskadefonden m. m.

(2:a avd.)

Jordbruksutskottet har till behandling i ett sammanhang förehått följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 22 av herr *Andersson, Nils*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i förordningen av den 18 juli 1931 med vissa bestämmelser angående jakt efter älg, att älgskadefonden uppdelas i länsfonder och medlen användas väsentligen för jaktvårdande uppgifter i de län, där älgskador icke visa sig uppkomma;

2) II: 43 av herr *Ericsson* i Sörsjön *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i förordningarna av den 18 juli 1931 med vissa bestämmelser angående jakt efter älg samt allmänna villkor och bestämmelser för bidrag ur älgskadefonden, att uttagna avgifter för fällda älgar sammanföras till fonder för varje län, varvid iakttages att de inom särskilt län influtna avgifterna helt disponeras av sådant län och att bidrag ur länsfond må utgå till reglering av älgskada samt jaktvårdande åtgärder;

3) II: 135 av herrar *Ericsson* i Sörsjön och *Olsson* i Rödningsberg, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till ersättning för älgskada för budgetåret 1934/1935 anvisa ett anslag av 20,000 kronor; samt

4) II: 322 av herrar *Skoglund* och *Hagman*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i gällande villkor och bestämmelser för bidrag ur älgskadefonden, att innehavare av jordbruk, vars areal odlad jord icke överstiger 20 hektar, må kunna i vanlig ordning tillerkännas bidrag, samt att till innehavare av jordbrukslägenheter med över 20 hektar odlad jord bidrag må utgå allenast när särskilda skäl därtill äro.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

Älgskadefonden inrättades år 1931. Bestämmelser om fonden återfinnas i förordningen den 18 juli 1931 (nr 306) med vissa bestämmelser an-

gående jakt efter älg samt i kungörelsen den 18 juli 1931 (nr 307) angående allmänna villkor och bestämmelser för bidrag ur älgskadefonden. I 6 § av förordningen stadgas, att i förordningen omnämnda avgifter för fällda älgar skola sammanföras till en för riket gemensam fond (älgskadefonden), som står under statskontorets förvaltning och ur vilken bidrag till lindrande av skada av älg utgår efter vad därom särskilt stadgas. Enligt förenämnda kungörelse må bidrag ur älgskadefonden kunna tillerkännas brukare av mindre brukningsdel för skada, som av älg förorsakats å honom tillhörig växande eller avmejad men ej inbärgad gröda, dock endast om skadan finnes vara av väsentlig beskaffenhet och han ej genom tillgodogörande av jakträtt eller eljest kunnat hålla sig skadeslös. Till den, vars brukningsdel omfattar större areal odlad jord än femton hektar, må bidrag utgå allenast när särskilda skäl därtill äro.

Vilka belopp, som under åren 1931—1933 för varje län influtit till älgskadefonden och därifrån medgivits i ersättningar, framgår av en av domänstyrelsen upprättad tabell, vilken som *bilaga* fogats vid detta utlåtande och till vilken utskottet tillåter sig att hänvisa.

Vid såväl 1932 som 1933 års riksdag hava motioner väckts om älgskadefondens uppdelning på länsfonder och medlens användning även till jaktvårdande åtgärder. Till stöd för dessa framställningar har åberopats den stora ojämnheten mellan olika län med avseende å inbetalning till fonden och erhållen ersättning för älgskada.

Vid 1932 års riksdag anförde jordbruksutskottet i sitt utlåtande (nr 22) i anledning av den då väckta motionen (II: 11), att någon tids erfarenhet torde böra avvaktas, innan ändringar vidtoges beträffande grunderna för fördelning av de till älgskadefonden inflytande avgifterna. Motionen föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

Vid 1933 års riksdag hänvisade jordbruksutskottet i sitt utlåtande (nr 94) i anledning av de då väckta motionerna (I: 136, I: 191 och II: 362) till en vid utskottsutlåtandet fogad tabell över älgskadefonden under åren 1931 och 1932. Utskottet citerade ett av domänstyrelsen den 19 april 1933 till Kungl. Maj:t avgivet utlåtande, vari domänstyrelsen tillstyrkt en uppdelning av fonden, samt anförde vidare:

»Den av motionärerna påtalade ojämnheten mellan olika län med avseende å inbetalning till älgskadefonden och erhållen ersättning för älgskada belyses av den vid detta utlåtande fogade tabellen. Till fonden hava under åren 1931 och 1932 från Norrland inbetalats avsevärda belopp, varemot ansökningar om ersättning ur fonden från de norrländska länen för år 1931 icke alls förekommit samt för år 1932 gjorts i helt obetydlig omfattning och endast inom Norrbottens och Gävleborgs län. Även för de flesta länen i Svealand hava inbetalningarna uppgått till högre belopp än de medgivna ersättningarna. Särskilt för Kopparbergs, Värmlands och Västmanlands län hava avsevärda överskott uppkommit. Inom länen i Götaland hava däremot ersättningsbeloppen regelmässigt ungefär motsvarat eller överstigit inbetalningarna. Större rättvisa i förhållandena skulle enligt utskottets åsikt vinnas, därest varje län i första hand vore

hänvisat att reglera sina älgskador med de avgifter, som influtit inom länet. För en sådan anordning talar jämväl det av domänstyrelsen anförda skälet, att en för landet gemensam fond med riklig tillgång på medel kan föranleda alltför uppdrivna anspråk på ersättningar. Utskottet föreslår därför, att av uttagna avgifter för älgjakt bildas särskilda fonder för varje län, vilka fonder skola stå under respektive länsstyrelserns förvaltning och användas för länens egna behov.

Med hänsyn till att inom ett län inflytande avgifter troligen icke alltid komma att förslå till täckande av berättigade anspråk på ersättning för liden skada av älg inom länet, vill utskottet emellertid förorda den modifikationen i systemet med länsfonder att, såsom domänstyrelsen hemställt, viss mindre del av inflytande belopp, förslagsvis 10 procent, fortfarande skall inlevereras till statskontoret för att fördelas på de län, där underskott kan komma att uppstå.

Vad därefter angår frågan om användningen av det överskott, som kan väntas uppstå inom vissa län, synes en användning till jaktvårdsändamål icke möta några principiella betänkligheter. Utskottet anser därför, att länsstyrelserna böra berättigas till jaktvården inom länet använda de medel, som under visst år influtit för älgjakt och icke äro behövliga till reglering av samma år uppkomna älgskador.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet, att riksdagen, i anledning av motionerna I: 136, I: 191 och II: 362, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i gällande bestämmelser, att fastställda avgifter för älgjakt inbetalas och, med nedan angivet undantag, användas för varje län för sig och förvaltas av vederbörande länsstyrelse; att 10 procent av inflytande årsbelopp från varje län redovisas till statskontoret; att länsstyrelse skall besluta om utbetalande av ersättning för skada av älg; att, i den mån influtna medel icke erfordras för skadeersättning, det likaledes skall ankomma på länsstyrelse att anvisa medel till jaktvården inom länet; samt att till statskontoret redovisad del av årsbeloppet efter Kungl. Maj:ts bestämmande årligen fördelas på de län, där avgifterna för älgjakt visat sig för sitt ändamål vara otillräckliga.»

Mot detta utskottsutlåtande anmälde reservation av herr Sederholm m. fl., som ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Utskottet vill till en början erinra, att de avgifter, som nu uttagas för varje skjuten älg, införts i syfte att möjliggöra en effektiv ersättningsverksamhet i fråga om skadegörelse av älg. Avgiftsbeloppet har därför bestämts med tanke på att de inflytande medlen skulle täcka behovet härvidlag. Däremot har avsikten icke varit att skapa någon behållning att användas för andra ändamål. Om man fasthåller vid den nuvarande älgskadefondens användning i enlighet med de synpunkter, som varit bestämmande vid dess inrättande, måste alltså, därest de inflytande avgifterna stadigvarande lämna överskott, konsekvensen bli att överskottet användes till nya ändamål utan att avgifterna sänkas. Emellertid kan enligt utskottets åsikt den hittills vunna erfarenheten icke anses giva tillräcklig anledning till antagande, att de nuvarande avgifterna i längden skola finnas högre än som erfordras för fyllande av det ursprungligen avsedda ändamålet. Enligt domänstyrelsens uträkning hava visserligen de under åren 1931 och 1932 till statskontoret inlevererade medlen lämnat ett överskott å 100,272 kronor 94 öre, men det är att märka, att — medan de influtna medlen vartdera året uppgått till ungefär samma belopp, nä-

got över 100,000 kronor — det belopp, som sammanlagt utbetalats i ersättningar, för år 1931 utgjorde allenast 32,366 kronor 6 öre, under det att domänstyrelsen för år 1932 tillstyrkt ersättningar å tillhopa 74,706 kronor. Orsaken till att det totala ersättningsbeloppet sålunda mer än fördubblats är säkerligen den, att möjligheterna till ersättning icke bliva fullt utnyttjade, förrän kännedom om gällande bestämmelser hunnit sprida sig. Med hänsyn härtill är det ingalunda osannolikt, att den uppkomna behållningen snart nog kan behöva anlitas i och för skadereglering. Vore medlen då använda till andra ändamål, skulle det uppenbarligen föranleda, att krav restes på bidrag ur statskassan, något, som utskottet anser böra i möjligaste mån undvikas. Om gällande bestämmelser i övrigt bibehållas oförändrade, synes det därför icke vara rådligt att, såsom i motionerna ifrågasatts, tillåta dessa medels användande även till jaktvårdande åtgärder.

Vad därefter angår förslaget, att älgskadefonden skulle uppdelas på länsfonder, varvid för varje län de där influtna medlen skulle användas i första hand till älgskadereglering och i andra hand till jaktvården inom länet, kan mot detta förslag till en början anmärkas, att de medel, som inom varje län bleve disponibla för jaktvården, icke komme att stå i någon som helst proportion till dess behov. På vissa håll, till exempel i Kronobergs län, skulle tydligen icke något belopp komma att gå till detta ändamål, under det att måhända annorstädes tillgången på medel skulle mer än väl täcka behovet. Vidare synes det vid älgskadefondens inrättande ledande syftet att söka åstadkomma en effektiv reglering av älgskadorna inom hela landet svårigen kunna tillgodoses genom ett system med länsfonder. Den av domänstyrelsen föreslagna modifikationen i systemet, att 10 procent av inflytande belopp fortfarande skulle inlevereras till statskontoret för att fördelas på de län, där underskott kunde komma att uppstå, är uppenbarligen icke i och för sig tillräcklig för att alla underskott skola bliva utjämnade. Domänstyrelsen har för år 1932 beräknat underskott inom Örebro, Östergötlands, Kalmar, Jönköpings, Kronobergs, Hallands, Blekinge och Kristianstads län å tillhopa 17,235 kronor. Då det för samma år till fonden influtna beloppet utgör 103,240 kronor, skulle 10 procent därav alltså icke förslå till utjämnande av uppkomna underskott.

Utskottet anser det tveksamt, huruvida de med ett genomförande av motionärernas förslag förbundna olägenheterna kunna anses uppvägdas av möjligheten att utjämna den olikställighet, som enligt hittills vunnen erfarenhet synes bestå länen emellan. För övrigt finner utskottet — med hänsyn, bland annat, till att kännedomen om gällande bestämmelser troligen ännu icke blivit allmänt spridd — två års erfarenhet icke vara tillräcklig för bedömande av hur förhållandena i längden komma att gestalta sig. Utskottet anser alltså fortfarande, liksom vid nästföregående års riksdag, att ytterligare erfarenhet bör avvaktas, innan ändringar vidtagas i bestämmelserna rörande de till älgskadefonden inflytande avgifterna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet, att motionerna I: 136, I: 191 och II: 362 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Båda kamrarna biföllo reservationen.

Av de nu föreliggande framställningarna angående älgskadefonden avse motionerna I: 22 och II: 43 en uppdelning av fonden samt medlens användning även till jaktvårdande åtgärder.

I motionen II: 135 förklara sig motionärerna vilja förekomma, att även vid innevarande års riksdag skulle kunna mot en uppdelning av älgskadefonden på länsfonder anföras, att vissa län i sådant fall icke komme att förfoga över tillräckliga medel till älgskadornas likvidering. Motionärerna föreslå i detta syfte anvisande av ett statsanslag, ur vilket bidrag till älgskaderegleringen inom dylika län skulle utgå. Med tanke på att enligt tillgängliga uppgifter för år 1932 förelegat en brist inom vissa län å något över 16,000 kronor hava motionärerna hemställt om ett anslag å 20,000 kronor.

Vad slutligen angår motionen II: 322, har däri anförts, att älgskadefondens tillgångar torde medgiva att ersättning för älgskador tillerkändes jämväl innehavare av jordbruk, vars åkerareal överstege 15 hektar. Motionärerna hava därför föreslagit sådan ändring av gällande bestämmelser, att endast den, vars bruksningsdel omfattade större areal odlad jord än 20 hektar, skulle behöva visa särskilda skäl för att erhålla bidrag.

Den vid detta utlåtande fogade tabellen utvisar, att under vart och ett av åren 1931—1933 till älgskadefonden influtit något över 100,000 kronor men att de medgivna ersättningarna kraftigt ökats år från år. Det totala ersättningsbeloppet utgjorde år 1931 32,366 kronor 6 öre, år 1932 74,814 kronor och år 1933 127,759 kronor. För år 1933 förelåg i följd härav ett underskott å 18,404 kronor. Sistnämnda år kunde elva län, nämligen Örebro, Uppsala, Östergötlands, Skaraborgs, Älvsborgs, Kalmar, Jönköpings, Kronobergs, Hallands, Blekinge och Kristianstads län, icke reglera sina älgskador med de inom länet influtna avgifterna. Den sammanlagda bristen inom dessa elva län utgjorde 52,341 kronor.

Utskottet.

Erfarenheterna från år 1933 tala enligt utskottets åsikt i hög grad mot ett bifall till motionärernas förslag. Då de under år 1933 influtna medlen icke ens varit tillräckliga för en älgskadereglering enligt nu gällande bestämmelser för samma år, kan det näppeligen vara välbetänkt att för framtiden medgiva fondens användning vare sig, såsom i motionerna I: 22 och II: 43 föreslagits, jämväl till jaktvårdande åtgärder eller, såsom motionen II: 322 åsyftar, till en utvidgad älgskaderegleringsverksamhet. Vad angår älgskadefondens uppdelning å länsfonder, skulle vid en dylik anordning för reglering av älgskadorna inom de län, där de influtna avgifterna icke förslå, uppenbarligen erfordras ett vida större belopp än det i motionen II: 135 angivna anslagsbeloppet å 20,000 kronor. Motsvarande brist för år 1933 utgör nämligen, som ovan nämnts, 52,341 kronor. Förutom att det föreslagna statsanslaget alltså icke är tillräckligt, måste utskottet av rent principiella skäl motsätta sig, att statskassan anlitas till reglering av älgskador, så länge behovet kan fyllas med älgskadefondens egna medel.

Slutligen vill utskottet erinra, att en utredning angående ny jaktlagstiftning för närvarande pågår. Denna utredning, som även berör hit-

hörande frågor, beräknas bliva slutförd omkring den 1 juli 1934. Förslag i ämnet från Kungl. Maj:ts sida kan alltså förväntas till nästa års riksdag, varvid ock frågan om en reglering i vissa fall av älgstammen bör övervägas.

Samtliga här ovan angivna omständigheter synas utskottet tala för att icke nu vidtaga någon åtgärd i motionernas syfte.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

- 1) att motionerna I: 22 och II: 43 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;
- 2) att motionen II: 135 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd; samt
- 3) att motionen II: 322 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 maj 1934.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 78.

Reservation

av herrar *Gabrielsson, Carl Eriksson, Granath, Tjällgren, Lindmark, Hedlund* i Häste och *Ericsson* i Sörsjön, som ansett att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Den vid detta utlåtande fogade tabellen utvisar, att även under år 1933 ojämnheten mellan olika län med avseende å inbetalning till älgskadefonden och därifrån erhållen ersättning varit mycket stor. Liksom föregående år hava i norra och delvis i mellersta Sverige till fonden influtit avsevärda belopp från län, där ringa eller ingen ersättning för älgskada ifrågakommit. Större rättvisa i förhållandena skulle enligt utskottets åsikt vinnas, därest varje län i första hand vore hänvisat att reglera sina älgskador med de avgifter, som influtit inom länet. Utskottet föreslår därför i anledning av motionerna I: 22 och II: 43, att av uttagna avgifter för älgjakt bildas särskilda fonder för varje län, vilka fonder skola stå under respektive länsstyrelsers förvaltning och användas för länens egna behov. I de län, där influtna medel icke åtgå till älgskadeersättningar, bör överskot-

tet, såsom motionärerna föreslagit, få användas till jaktvårdande åtgärder. Vad angår frågan om täckande av berättigade anspråk på ersättning för liden skada av älg inom sådana län, där inflytande avgifter icke äro tillräckliga för ändamålet, vill utskottet av principiella skäl icke tillstyrka förslaget i motionen II: 135 om anvisande av ett statsanslag. Utskottet föreslår istället, att viss mindre del av inflytande belopp, förslagsvis 10 procent, fortfarande skall inlevereras till statskontoret för att fördelas på de län, där underskott kan komma att uppstå. Den nu befintliga behållningen borde även få användas för samma ändamål. I detta sammanhang vill utskottet framhålla lämpligheten av att inom de län, där ersättningsbeloppen äro störst, en kraftigare gallring av älgstammen företages.

Vad slutligen beträffar det i motionen II: 322 framställda förslaget om att ersättning för älgskada skulle kunna utgå i utvidgad omfattning, kan utskottet — med hänsyn till att de under år 1933 influtna medlen icke ens varit tillräckliga för en älgskadereglering enligt nu gällande bestämmelser — icke tillstyrka detta förslag.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen, i anledning av motionerna, I: 22 och II: 43, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i gällande bestämmelser,

att fastställda avgifter för älgjakt inbetalas och, med nedan angivet undantag, användas för varje län för sig och förvaltas av vederbörande länsstyrelse;

att 10 procent av inflytande årsbelopp från varje län redovisas till statskontoret;

att länsstyrelse skall besluta om utbetalande av ersättning för skada av älg;

att, i den mån influtna medel icke erfordras för ska-deersättning, det likaledes skall ankomma på länsstyrelse att anvisa medel till jaktvården inom länet;

samt att till statskontoret redovisad del av årsbeloppet efter Kungl. Maj:ts bestämmande årligen fördelas på de län, där avgifterna för älgjakt visat sig för sitt ändamål vara otillräckliga;

2) att motionen II: 135 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

3) att motionen II: 322 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Älgskadefonden åren

L ä n	1 9 3 1				
	Influtet till fonden	Antal sökande	Av Kungl. Maj:t med- given ersättning		Behållning
	Kr.		Kr.		Kr.
Norrbottnens	1,980	—	—	—	1,980 —
Västerbottnens	1,145	—	—	—	1,145 —
Västernorrlands	1,230	—	—	—	1,230 —
Jämtlands	5,355	—	—	—	5,355 —
Gävleborgs.....	2,990	—	—	—	2,990 —
Kopparbergs	9,080	18	481	72	8,598 28
Örebro	12,390	209	7,847	32	4,542 68
Värmlands.....	12,500	58	2,194	52	10,305 48
Västmanlands	8,815	3	267	60	8,547 40
Uppsala	2,805	1	400	50	2,404 50
Stockholms	2,920	2	400	—	2,520 —
Södermanlands	9,735	12	725	—	9,010 —
Östergötlands	10,545	170	8,180	95	2,364 05
Skaraborgs	2,475	9	554	75	1,920 25
Älvsborgs	3,475	23	1,420	—	2,055 —
Göteborgs och Bohus	585	—	—	—	585 —
Kalmar	4,565	23	1,865	70	2,699 30
Jönköpings	3,950	26	1,704	50	2,245 50
Kronobergs	3,530	71	3,925	90	— 395 90
Hallands	1,825	17	1,180	60	644 40
Blekinge.....	595	6	514	—	81 —
Kristianstads.....	1,280	9	578	—	702 —
Malmöhus	335	3	125	—	210 —
Summa	104,105	660	32,366	06	71,738 94

1931—1933.

1 9 3 2				1 9 3 3				Summa beräknad behållning för åren 1931—1933
Influtet till fonden	Antal sökande	Av Kungl. Maj:t med- given er- sättning	Behållning	Influtet till fonden	Antal sökande	Av Kungl. domänsty- relsen till- styrkt belopp	Beräknad behållning	
Kr.		Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.	
3,170	16	449	2,721	1,675	9	456	1,219	5,920 —
1,035	—	—	1,035	1,000	—	—	1,000	3,180 —
1,680	—	—	1,680	1,420	—	—	1,420	4,330 —
4,905	—	—	4,905	4,765	—	—	4,765	15,025 —
2,860	3	305	2,555	3,355	8	475	2,880	8,425 —
9,145	24	1,044	8,101	10,245	43	1,621	8,624	25,323 28
10,445	334	12,817	— 2,372	10,645	364	18,802	— 8,157	— 5,986 32
10,740	101	3,338	7,402	10,090	116	6,030	4,060	21,767 48
8,295	10	404	7,891	8,595	48	4,627	3,968	20,406 40
3,860	22	2,870	990	5,245	67	7,892	— 2,647	747 50
3,755	13	925	2,830	4,700	29	2,561	2,139	7,489 —
8,800	60	5,165	3,635	9,185	72	6,067	3,118	15,763 —
11,585	230	12,134	— 549	12,395	330	21,095	— 8,700	— 6,884 95
2,455	45	2,003	452	3,250	80	4,453	— 1,203	1,169 25
3,605	56	2,711	894	3,745	113	6,025	— 2,280	669 —
375	—	—	375	585	—	—	585	1,545 —
4,850	80	5,839	— 989	5,550	150	11,650	— 6,100	— 4,389 70
3,415	89	4,751	— 1,336	3,675	115	5,802	— 2,127	— 1,217 50
4,255	252	12,722	— 8,467	4,690	372	19,668	— 14,978	— 23,840 90
1,845	46	2,343	— 498	2,085	75	3,604	— 1,519	— 1,372 60
525	29	2,635	— 2,110	575	44	4,168	— 3,593	— 5,622 —
1,320	43	2,234	— 914	1,495	42	2,532	— 1,037	— 1,249 —
320	2	125	195	390	7	231	159	564 —
103,240	1,455	74,814	28,426	109,355	2,084	127,759	— 18,404	81,760 94